

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
หมู่บ้านหนองบอน หมู่ 4 ตำบลนากลาง อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ปีการศึกษา 2545

หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาวิชาการจัดการและการประเมินโครงการของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

(อาจารย์ชัยวัฒน์ จิตรวาสน์)

กรรมการสอบ

(อาจารย์ชัยวัฒน์ จิตรวาสน์)

(อาจารย์นิธิวัติ ทาเวียง)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการและการประเมินโครงการ

(รองศาสตราจารย์ทรงพร ทาเจริญศักดิ์)

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

วันที่ _____ เดือน _____ พ.ศ. _____

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บุคคล และกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ อย่างดียิ่ง ทั้งในด้านวิชาการ และด้านการดำเนินงานวิจัย อาทิเช่น

- อาจารย์ชัชวัฒน์ จิตรवासน์ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์
- อาจารย์นิธิวัติ ทาเวียง อาจารย์ที่ร่วมปรึกษาสารนิพนธ์
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ขวัญกมล กลิ่นศรีสุข และคณาจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ที่ให้คำแนะนำปรึกษาทางวิชาการ
- นายอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ประธานกองทุนหมู่บ้านที่ให้ข้อมูล และอำนวยความสะดวกและขอขอบคุณพี่น้องในหมู่บ้านหนองบอนที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ด้านต่าง ๆ

ทำนนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้การเลี้ยงดู อบรมและส่งเสริมการศึกษาอย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในชีวิต

นางสาวบุพพาวดี ธรรมบุตร

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
หน้าอำนวยการ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญตาราง.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1. หลักการและเหตุผล.....	1
2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ.....	1
3. กรอบแนวคิดทฤษฎี.....	2
4. วิธีการดำเนินการ.....	5
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ.....	6
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง.....	7
1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พ.ศ. 2544.....	7
2. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544.....	8
3. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	15
4. หลักการประเมินโครงการรูปแบบประเมินแบบซิปป์โมเดล.....	19
5. เอกสารอื่น ๆ.....	20
บทที่ 3 วิธีดำเนินการ.....	21
1. วิธีการประเมินโครงการ.....	21
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	23
3. ตัวแปรและตัวชี้วัดในการประเมินโครงการ.....	24
4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ.....	27

	หน้า
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	28
6. การวิเคราะห์ข้อมูล.....	28
บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมินโครงการ.....	29
1. ผลการประเมินบริบทชุมชน.....	29
2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม.....	32
3. ผลการประมวลเทคนิควิธีการการธุรกิจของผู้รู้.....	35
4. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ.....	35
บทที่ 5 สรุป อภิปรายและข้อเสนอแนะ.....	38
1. สรุปและการอภิปราย.....	38
2. การอภิปรายผล.....	39
3. ข้อเสนอแนะต่าง ๆ.....	40
บรรณานุกรม.....	41
ภาคผนวก.....	42

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. แสดงจำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามลักษณะของประชากร	30
2. แสดงจำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามลักษณะของประชากร (ต่อ)	31
3. แสดงจำนวนแหล่งน้ำและประ โยชน์ใช้สอย จำแนกตามแหล่งน้ำ	31

บทที่ 1

บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

ความยากจนของประชาชนทั้งในชนบทและชุมชนเมืองมาจากการไม่มีแหล่งเงินทุนและขาดโอกาสเข้าถึงการพัฒนาอาชีพ สร้างรายได้ ลดรายจ่าย ความช่วยเหลือของรัฐบาลจึงกำหนดให้มีนโยบายเร่งด่วน โดยการจัดตั้งกองทุนเงินหมู่บ้านและชุมชนเมืองละ 1 ล้านบาท ให้แก่ประชาชนเพื่อบรรเทาปัญหาความยากจน สำหรับเป็นเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สามารถนำมาจัดระบบการพัฒนาบริหารจัดการกองทุนของตนเอง เพื่อศักยภาพในการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง ผู้การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน เป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันของประเทศไทยอนาคต

หมู่บ้านหนองบอน หมู่ที่ 4 ตำบลนากลาง อำเภอสองเนิน จังหวัดนครราชสีมา ได้จัดตั้งกองทุนแล้วเสร็จและได้รับอนุมัติให้ตั้งกองทุนพร้อมกับจัดสรรโอนเงินเข้ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเรียบร้อยแล้ว เพื่อที่จะให้ทราบถึงโครงการกองทุนหมู่บ้านนี้บรรลุตามวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด จึงจะเห็นสมควรที่มีการประเมินและผู้ทำสารนิพนธ์ในฐานะที่เป็นนักศึกษากองทุน หลักสูตรประกาศนียบัตรสาขาการจัดการประเมินโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ปฏิบัติงานในพื้นที่ของหมู่บ้านหนองบอน หมู่ที่ 4 ตำบลนากลาง อำเภอสองเนิน จังหวัดนครราชสีมา มีระยะเวลาการรับผิดชอบในการประเมินโครงการและเรียบเรียงเป็นสารนิพนธ์ (Substantive Report) ฉบับนี้

2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

ในการศึกษาถึงการประเมินผลโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง บ้านหนองบอน หมู่ 4 ตำบลนากลาง อำเภอสองเนิน จังหวัดนครราชสีมา ที่มีเงินกองทุนเข้าบัญชีตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาดังกล่าว

1. เพื่อศึกษาการบรรลุเป้าหมายทั้งด้านประชากร เศรษฐกิจและสังคมของหมู่บ้านหนองบอน
2. เพื่อศึกษาผลบวก ผลลบของสาเหตุที่เงินทุนกองทุนเข้ามาในหมู่บ้านหนองบอนว่าบรรลุตามเป้าหมายหรือก่อให้เกิดปัญหาขึ้น
3. เพื่อศึกษาถึงความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านของคณะกรรมการกองทุน
4. เพื่อศึกษาการสร้างเครือข่ายองค์กรในการเรียนรู้การดำเนินการเชื่อมโยงระหว่างหมู่บ้าน

3. กรอบแนวคิดทฤษฎี

กรอบความคิดทฤษฎีในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านหนองบอน ได้แก่ ต้นแบบทางความคิดเชิงระบบที่เรียกว่า “ซีพีพี โมเดล” (CIPP MODEL) โดยมีอักษรที่มีความหมาย ดังนี้

C	ย่อมาจาก	Context	คือ	บริบทของหน่วยระบบ
I	ย่อมาจาก	Input	คือ	ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ
P	ย่อมาจาก	Process	คือ	กระบวนการของหน่วยระบบ
P	ย่อมาจาก	Product	คือ	ผลผลิตของหน่วยระบบ

นอกจากนี้ กองทุนหมู่บ้านหนองบอน หมู่ที่ 4 ยังมีหน่วยระบบย่อย ๆ ได้แก่ สมาชิกและผู้กู้แต่ละราย แสดงรายการให้เห็นองค์ประกอบการทำงานอย่างเชื่อมโยงของหน่วยระบบ A (ผู้กู้หน่วยระบบ B₁ – B_n) ภาพรวมของการดำเนินกองทุนหมู่บ้านและผู้กู้ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

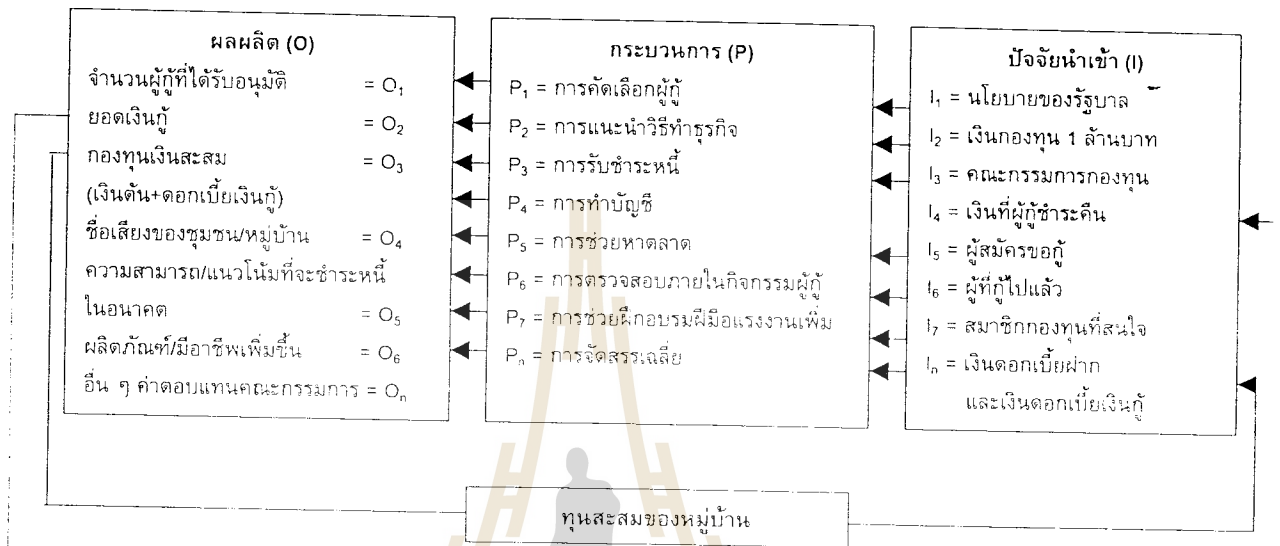
ส่วนที่ 1 เป็นระบบ A ได้แก่ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้โดยมีระบบสะสมทุนเป็นหน่วยระบบพ่วง คือ ระบบ AA (I) ที่ปัจจัยทั้งบุคคลภายในและบุคคลภายนอกระบบชุมชนเข้ามามีบทบาทหน้าที่ตามลักษณะงานในกระบวนการของหน่วยระบบ (P) เพื่อให้เกิดการผลิตของหน่วยระบบ (O) เป็นการกระทำที่สอดคล้องกับลักษณะการบริหารจัดการกองทุน

ส่วนที่ 2 เป็นหน่วยระบบ B ได้แก่ หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละรายโดยมีหน่วยระบบสะสมทุนเป็นหน่วยระบบพ่วง คือ หน่วยระบบ BB มีลักษณะของการดำเนินการจะคล้ายกันกับหน่วยระบบ A คือมีปัจจัยนำเข้า (I) เข้ามามีบทบาทหน้าที่ในกระบวนการของหน่วยระบบ (P) ก่อให้เกิดผลผลิตของหน่วยระบบ (O)

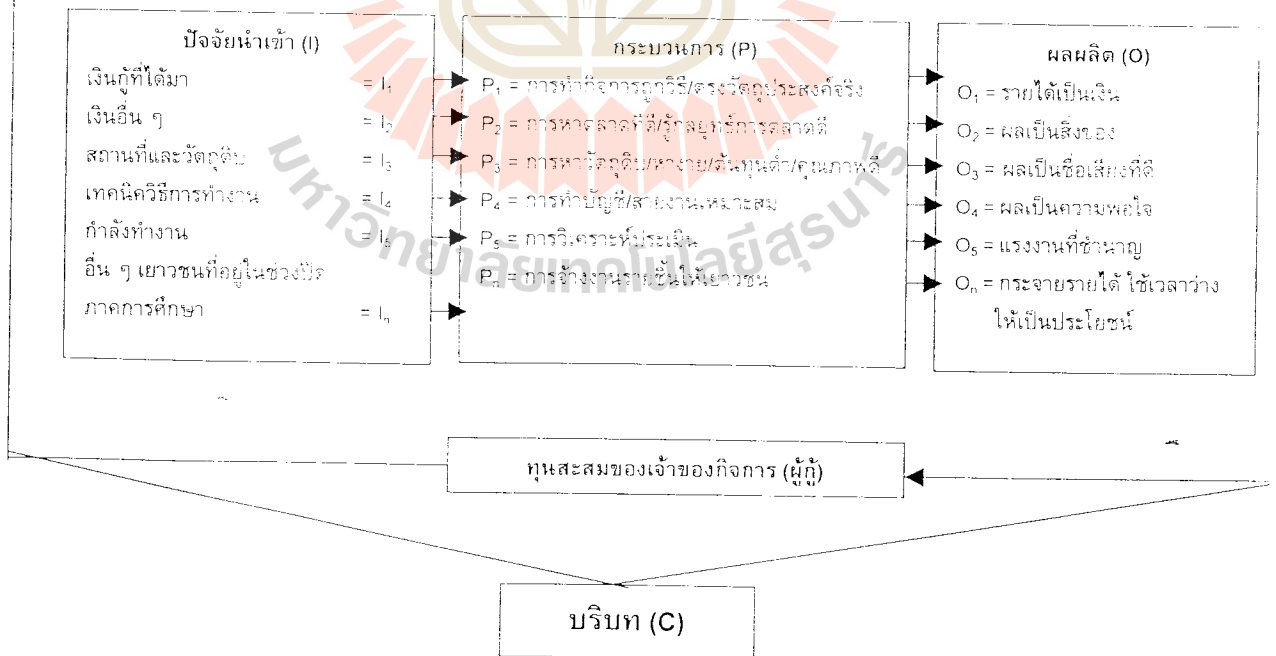
ความเชื่อมโยงที่สำคัญของหน่วยระบบ A และ B คือ เริ่มต้นตั้งแต่ยอดเงินให้กู้เป็น “O” ของหน่วยระบบ A มาเป็นเงินที่ผู้กู้แต่ละราย “I” ในหน่วยระบบและส่งเงินคืนจากการได้เป็นเงิน “O” ในระบบ B มาเป็นเงินที่ผู้ชำระคือ “I” ในหน่วยระบบ A หมุนเวียนไปจนกระทั่งเป็นกองทุนหมุนเวียนของหมู่บ้าน เป็นต้น

ส่วนระบบโดยรวมของกองทุนหมู่บ้าน บริบท (C) หมายถึง บริบทหมู่บ้านที่ถูกสร้างขึ้นจากรัฐบาลและประชาชนในท้องถิ่น เช่น สภาพภูมิศาสตร์ อาชีพ รวมถึงสภาพเศรษฐกิจโดยรวมและนโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน

หน่วยระบบ A : หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ (A₁ - A_n)

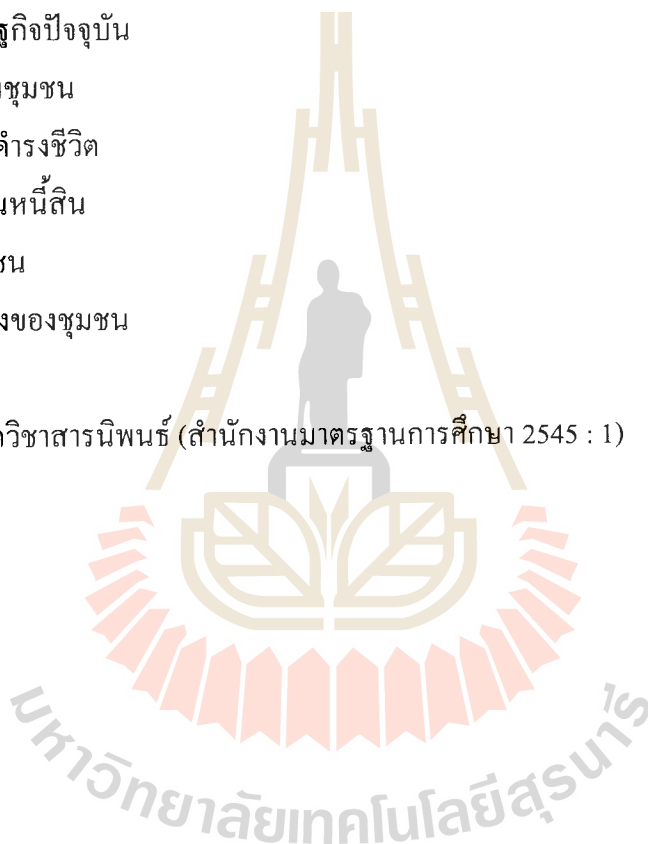
หน่วยระบบ B : หน่วยระบบการดำเนินกิจการ/กิจการของผู้กู้แต่ละราย (B₁ - B_n)

บริบท (C)

- C₁ จำนวนประชากร
- C₂ ลักษณะภูมิประเทศ
- C₃ ลักษณะการประกอบอาชีพ
- C₄ สถานะเศรษฐกิจปัจจุบัน
- C₅ ศักยภาพของชุมชน
- C₆ ลักษณะการดำรงชีวิต
- C₇ ภาวะการเป็นหนี้สิน
- C₈ ผู้นำของชุมชน
- C₉ ความเข้มแข็งของชุมชน

ที่มา : ปรับปรุงจากวารสารนิพนธ์ (สำนักงานมาตรฐานการศึกษา 2545 : 1)

อธิบายจากแผนภูมิ สรุปพอสังเขป คือ

1. หน่วยระบบ A หน่วยระบบ B แสดงถึงการสะสมทุนเป็นหน่วยระบบฟุ้งของแต่ละทุน เช่น A อยู่ในหน่วยระบบการบริหารจัดการ แนะนำ แทนในกลุ่ม “ทุนสะสมของหมู่บ้าน” ขณะเดียวกัน B อยู่ในหน่วยกิจกรรม/กิจการของผู้กู้ แทนในกลุ่ม “ทุนสะสมของเจ้าของกิจการ”

2. หน่วยงานแต่ละหน่วย สามารถนำรูปแบบ CIPP MODEL มาประยุกต์ได้เหมือนกัน เช่น กระบวนการ ผลิต ผลิต ปัจจัยนำเข้า หน่วยระบบนั้น ๆ เป็น

- หน่วยระบบ A แทน กองทุนสะสมของหมู่บ้านโดยรวมผู้ที่มีบทบาทอย่างมาก คือ คณะกรรมการกองทุนต้องบริหารจัดการ ส่งเสริมผู้กู้และให้ทราบถึงกฎ ระเบียบของกองทุนหมู่บ้าน โดยแสดงผลผลิตและสมาชิกผู้กู้ในแผนภูมิ

- หน่วยระบบ B แทน กองทุนสะสมของเจ้าของกิจการ “ผู้กู้” หลักสำคัญคือ ผู้กู้จะต้องคำนึงถึงการนำเงินไปใช้ตามวัตถุประสงค์และกฎวิธีการ เพราะไม่เช่นนั้นแล้วจะต้องมีหนี้สินเพิ่ม หากผิดวัตถุประสงค์ของโครงการนี้

3. การเชื่อมโยงของลูกศร แสดงถึงรายการหรือปัจจัยอย่างใดอย่างหนึ่งหรือสองอย่าง จำเป็นต้องเกี่ยวเนื่องหมุนเวียน หากไม่เชื่อมโยงจะผิดพลาดอย่างชัดเจน เช่น ทุนสะสมของหมู่บ้านมาจากดอกเบี้ยเงินฝากและดอกเบี้ยเงินกู้ โดยกองทุนสะสมสามารถนำมาใช้เป็นค่าตอบแทนกรรมการหรือค่าใช้จ่ายในกองทุนหมู่บ้านได้ เป็นต้น

บริบท (C) อาจกล่าวได้ว่าเป็นปัจจัยภายนอกก็ได้ เช่น สภาพเศรษฐกิจ ภูมิประเทศ สังคม ประชากรของชุมชนและภายในหมู่บ้าน เป็นต้น

4. วิธีการดำเนินการ

การดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษาหมู่บ้านหนองบอน ตำบลนากลาง อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา มีขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติเกี่ยวกับวัตถุประสงค์และรายละเอียดของโครงการ

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาการดำเนินงานของกองทุนเพื่อพัฒนาหมู่บ้านหนองบอน

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาประยุกต์ในการใช้ “ซีพีพี โมเดล” วิเคราะห์กองทุนหมู่บ้านและกำหนดตัวบ่งชี้ ตลอดจนตัวแปรที่จะทำการเก็บข้อมูล

ขั้นตอนที่ 4 ศึกษาข้อมูลจากแบบรายงาน บร. 1 – บร. 12 ข้อมูลบางส่วนศึกษาจากเอกสาร การสัมภาษณ์ การสอบถามจากสมาชิกกองทุนหมู่บ้านแต่ละรายของผู้กู้

- ขั้นตอนที่ 5 ศึกษาประเมินผลติดตามโครงการของกองทุนหมู่บ้านเพิ่มเติม
 ขั้นตอนที่ 6 เรียบเรียงการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านหนองบอน

5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

ผลจากการศึกษาการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านหนองบอนในครั้งนี้ คาดว่าจะได้รับประโยชน์ ดังต่อไปนี้

1. รับทราบข้อมูล ตัวเลข สถิติของประชาชนในท้องถิ่นที่ตงงาน สร้างรายได้ สามารถสร้างอาชีพในท้องถิ่นของตนเองได้
2. การประเมินผลโครงการเป็นการส่งเสริมศักยภาพและบริหารจัดการกองทุนและภูมิปัญญาชาวบ้านที่มีอยู่ เพื่อถ่ายทอดทักษะของชาวบ้าน ได้ดียิ่งขึ้น
3. ได้จัดกลุ่มตัวชี้วัด กลุ่มเป้าหมาย ความเข้มแข็งของชาวบ้านในการบริหารจัดการ พัฒนาเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีแนวทางวัดความสำเร็จในโครงการพัฒนาต่าง ๆ ด้านการเมือง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมท้องถิ่น
4. มีความรู้และทราบถึงปัจจัยใดบ้างที่อาจมีแนวโน้มให้เงินทุนหมุนเวียนอยู่ในหมู่บ้าน
5. เกิดความสัมพันธ์ในการประสานงานอย่างใกล้ชิดของประชาชนและบุคลากรในหน่วยงานราชการให้เป็นไปด้วยความสะดวก เป็นกันเอง และให้การสนับสนุนเกี่ยวกับการฝึกอาชีพได้

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

รัฐบาลมีนโยบายที่จะฟื้นฟูและส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น โดยมีการจัดสรรเงินเป็นกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง หมู่บ้านละ 1 ล้านบาท ทั้งเสริมสร้าง พัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดการระบบบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านเงินทอนหมุนเวียนในชุมชนให้มีการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ที่เชื่อมโยงกับกองทุน เป็นการพัฒนา “วิสาหกิจชุมชน” แบบเครือข่ายที่มีกองทุนหมู่บ้านเป็นหน่วยสนับสนุนและประสานงาน ตลอดจนการสร้างกระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วมในการวางแผน พัฒนาความเข้มแข็งของชุมชนและท้องถิ่นตนเอง ซึ่งมีหลักการในทางวิชาการ หลักวิชาการด้านเนื้อหาสาระและประเด็น เทคนิคการประเมิน ได้แก่

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
2. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
  - ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พ.ศ. 2544
  - ระเบียบกองทุนหมู่บ้านหนองบอน
3. แบบติดตาม สังเกต คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
  - แบบคำขอขึ้นทะเบียนและการประเมินภูมิหลัง
  - การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุน
  - โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
4. หลักการประเมินโครงการรูปแบบประเมินแบบชีพฟ์โมเดล
5. เอกสารอื่น ๆ

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1.1 นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองด้านการเรียนรู้ การสร้างและการพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อแก้ไขปัญหาและการเสริมสร้างศักยภาพด้านเศรษฐกิจและสังคม รัฐบาลได้ดำเนินการตามนโยบายดังกล่าวโดยได้ประกาศใช้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองว่าด้วย การจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองกันเอง

1.2 หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติมีหลักการใช้การจัดสรรเงินกองทุนแก่หมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อให้นโยบายดังกล่าวประสบความสำเร็จได้ ควรประกอบไปด้วยหลักสำคัญ 4 ประการ ดังต่อไปนี้

1. ความพร้อม ความเข้าใจและการมีส่วนร่วมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง
2. ความพร้อมของการบริหารจัดการ การเกื้อกูลกันระหว่างกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกับกองทุนอื่น ๆ
3. ความพร้อมของคณะกรรมการที่เน้นความพร้อมของบุคคลทั้งในด้านความรู้และประสบการณ์ในการบริหารจัดการกองทุน
4. ความพร้อมของระบบการตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนโดยสมาชิก

1.3 วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ดังนี้

ข้อ 1 เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับการลงทุนเพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน สำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิการที่มีคุณภาพที่ดีของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ข้อ 2 ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองในการจัดระบบบริหารจัดการกองทุน

ข้อ 3 เสริมสร้างกระบวนการพึ่งตนเอง โดยมีการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาอาชีพ ความคิดริเริ่มแก้ปัญหาของตนเอง มีการสร้างศักยภาพและส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ข้อ 4 การกระตุ้นเศรษฐกิจในระบบรากฐานของประเทศ รวมทั้งเสริมภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

ข้อ 5 เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 โดยรัฐบาลมีนโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เห็นสมควรมีระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ให้มีอำนาจและหน้าที่รับผิดชอบในการวางแผนในการตั้งและบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน เพื่อให้การดำเนินงานตามนโยบายเร่งด่วนเป็นไปอย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลที่แถลงต่อรัฐสภา

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 11(8) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี จึงวางระเบียบไว้ดังนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544”

ข้อ 2 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

ข้อ 3 บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ มติคณะรัฐมนตรีและคำสั่งอื่นใดในส่วนที่กำหนดไว้แล้วในระเบียบนี้หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ 4	คณะกรรมการ	หมายถึง	คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
	กองทุน	หมายถึง	กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
	หมู่บ้าน	หมายถึง	หมู่บ้านที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะการปกครองส่วนท้องถิ่น
	ชุมชนเมือง	หมายถึง	ชุมชนในเขตกรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา เทศบาลในเขตการปกครองส่วนท้องถิ่นที่พิเศษและชุมชนอื่นตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด
	สำนักงาน	หมายถึง	สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ข้อ 5 ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามระเบียบนี้

หมวดที่ 1

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ข้อ 6 ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ” โดยมีชื่อย่อว่า กทบ. ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นรองประธานคนที่สอง รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นรองประธานคนที่สาม ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ฯลฯ คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจำนวนไม่เกิน 10 คน เป็นคณะกรรมการ เลขาธิการนายกรัฐมนตรีเป็นกรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการอาจแต่งตั้งกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ จำนวนไม่เกิน 3 คน มีคณะกรรมการ โดยคำแนะนำของคณะกรรมการจำนวนอย่างน้อย 3 คน แต่ไม่เกิน 7 คน

ข้อ 7 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี อาจได้แต่งตั้งอีกได้

ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ หรือในกรณีที่คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มขึ้นในระหว่างที่กรรมการแต่งตั้งไว้แล้ว ยังมีวาระอยู่ในตำแหน่งให้ผู้ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทนหรือการเพิ่มขึ้นในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งได้แต่งตั้งไว้แล้ว

ครบกำหนดวาระตามวรรคหนึ่ง หากยังไม่มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ ให้กรรมการผู้พ้นตำแหน่งตามวาระนั้นปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งตามวาระต่อไปจนกว่ากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่

ข้อ 8 นอกจากการพ้นตำแหน่งตามวาระตามข้อ 7 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

ตาย

ลาออก

เป็นบุคคลล้มละลาย

คณะรัฐมนตรีมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง

เป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ

ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

ข้อ 9 การประชุมของคณะกรรมการ ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ในการประชุมคราวใด ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการผู้มีอาวุโสตามลำดับ

คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. กำหนดนโยบายการจัดตั้งแนวทางการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองและกองทุน
2. กำหนดแผนการจัดการหาเงินทุนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองและแผนการจัดสรรเงินให้แก่กองทุน
3. จัดทำร่างกฎหมายเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเสนอต่อคณะรัฐมนตรี
4. กำหนดแผนงานและอกระเบียบ ข้อบังคับ และประกาศในการจัดตั้งและแนวทางการบริหารงานกองทุน
5. ออกระเบียบเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่าย การเก็บรักษา จัดหาและจัดสรรผลประโยชน์ของกองทุน
6. ออกระเบียบเกี่ยวกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองและการบริหารกองทุน

7. แต่งตั้งคณะกรรมการ คณะทำงาน เพื่อดำเนินการตามระเบียบนี้
8. ออกระเบียบ คำสั่ง ประกาศอื่น ๆ เพื่อปฏิบัติการตามระเบียบนี้
9. เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานของสำนักงาน อาจมีคำสั่งให้ข้าราชการหรือคณะกรรมการ อาจขอให้คณะรัฐมนตรีมีมติให้พนักงาน หรือลูกจ้างของรัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ไปช่วยปฏิบัติงานเป็นเจ้าหน้าที่ของสำนักงานได้
10. รายงานผลการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรค รวมทั้งฐานะการเงินของกองทุนให้คณะรัฐมนตรีทราบอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง
11. การปฏิบัติหน้าที่อื่นหรือตามที่กฎหมายอื่นบัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ หรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย
12. การประชุมของคณะกรรมการให้นำข้อ 1 มาใช้กับการประชุมและวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมอนุกรรมการโดยอนุโลม
13. ให้คณะกรรมการ ที่ปรึกษาและคณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งตามระเบียบนี้ ได้เบี่ยง ประชุม ค่าตอบแทนตามอัตราที่กำหนด ในพระราชกฤษฎีกาเบี่ยงประชุมและค่าตอบแทนที่ปรึกษา

หมวดที่ 2

สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

- ข้อ 10 ให้สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ อยู่ในสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
- ข้อ 11 สำนักงานมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้
  1. ทำหน้าที่เป็นสำนักเลขานุการของคณะกรรมการ
  2. ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการ ที่ปรึกษาคณะกรรมการและคณะกรรมการ
  3. ศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการและของกองทุน
  4. ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงการจัดตั้งนโยบายและแนวทางการบริหารกองทุน
  5. ดำเนินการและประสานงานกับส่วนราชการและองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดตั้งกองทุนและแนวทางการบริหารกองทุน
  6. จัดให้มีหรือสนับสนุนให้มีการประชุมชี้แจงและฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานกองทุน

7. พิจารณา และเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการกองทุนในการพิจารณาแผนการบริหารและจัดการกองทุน

8. ให้การสนับสนุน ปรึกษาหารือ และเสนอข้อเสนอนะแก่คณะกรรมการเกี่ยวกับนโยบายระเบียบ หลักเกณฑ์ การดำเนินงานกองทุน

9. ดำเนินการหรือหรือมอบหมายให้หน่วยงานอื่น ๆ ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกองทุน และรายงานผลต่อคณะกรรมการดำเนินงานในส่วนการบริหารกองทุน

10. รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของสำนักงานเสนอต่อคณะกรรมการ

11. ดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ระเบียบ ข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองหนองบอน หมู่ 4 ตำบลนากลาง อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดนครราชสีมา มีดังต่อไปนี้

เพื่อให้การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านหนองบอน ซึ่งมีการก่อตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมและสร้างวินัย การออม เสียสละ เอื้ออาทรและเป็นไปด้วยความคล่องตัว มีประสิทธิภาพ รวมทั้งเอื้อประโยชน์ต่อ สมาชิกโดยรวม จึงเห็นสมควรกำหนดระเบียบการเกี่ยวกับการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านหนองบอน ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้กับสมาชิก
2. เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์ด้วยวิธีการถือหุ้น
3. เพื่อส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านให้บริการเงินกู้แก่สมาชิก
4. เพื่อพัฒนาจิตใจให้สมาชิกเป็นคนดีมีคุณธรรม 4 ประการ คือ
  - 4.1 เป็นคนมีความซื่อสัตย์
  - 4.2 เป็นคนไม่เห็นแก่ตัว
  - 4.3 เป็นคนไม่มัวเมาในอบายมุข
  - 4.4 เป็นคนรู้รักสามัคคี

5. เพื่อพัฒนาสมาชิกให้เป็นคนดีมีคุณธรรม 4 ประการ คือ
  - 5.1 เป็นคนเก่งเรียน ใฝ่หาความรู้ใหม่ๆ
  - 5.2 เป็นคนเก่งคิด คิดสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหา
  - 5.3 เป็นคนเก่งงาน ขยันทำงานและมีความรับผิดชอบหน้าที่การงาน
  - 5.4 เป็นคนเก่งคน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อทุก ๆ คน

หมวดที่ 1

เรื่องทั่วไป

ที่ตั้ง สำนักงานตั้งอยู่ที่ 80 หมู่ 4 ตำบลนากลาง อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา 30380

หมวดที่ 2

แหล่งที่มาของกองทุน

1. เงินที่ได้รับจากการจัดสรรของคณะกรรมการ
2. เงินกู้ยืม
3. ดอกผลหรือผลประโยชน์ใด ๆ ที่เกิดขึ้นจากกองทุน
4. ค่าธรรมเนียมแรกเข้า
5. เงินฝากสัจจะและเงินรับฝาก
6. เงินค่าหุ้น
7. เงินสมทบจากกลุ่มหรือองค์กรสมาชิก
8. เงินหรือทรัพย์สินอื่น ๆ ที่กองทุนได้รับโดยไม่มีเงื่อนไขผูกพันหรือภาวะติดพันอื่นใด

หมวดที่ 3

สมาชิก

1. เป็นผู้อาศัยอยู่ในทะเบียนบ้านหนองบอนเท่านั้น
2. เป็นผู้ที่มีนิสัยอันดีงาม มีความรู้ ความเข้าใจ เห็นชอบด้วยหลักการของกองทุนและสนใจที่จะเข้าร่วมในกิจกรรมของกองทุน
3. เป็นผู้พร้อมที่จะปฏิบัติตามระเบียบกองทุน
4. เป็นผู้ที่คณะกรรมการกองทุนได้มีมติเห็นชอบให้เข้าเป็นสมาชิก
5. อดทน เสียสละ และเห็นแก่ประโยชน์ของกองทุนเป็นสำคัญ

หมวดที่ 4

ระเบียบกองทุน

คณะกรรมการต้องเป็นบุคคลที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านหนองบอนและมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 2 ปี มีหน้าที่ในการบริหารจัดการกองทุน ตรวจสอบ กำกับดูแล จัดสรรผลประโยชน์ของเงินกองทุน

หมวดที่ 5

ระเบียบการประชุม

1. การประชุมใหญ่จะมีปีละ 1 ครั้ง หรือมีความจำเป็นสามารถนัดประชุมพิเศษได้
2. คณะกรรมการกองทุนจะต้องประชุมอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง
3. การวินิจฉัยชี้ขาด ให้ถือเสียงข้างมาก

หมวดที่ 6

การกู้ยืมเงิน

1. ประเภทการกู้ยืมเงินประกอบไปด้วย กู้ยืมเพื่อการพัฒนาอาชีพ เพื่อการสร้างงาน เพื่อสร้างหรือเพิ่มรายได้ เพื่อลดรายจ่าย และเพื่อบรรเทาเหตุฉุกเฉินและจำเป็นเร่งด่วน
2. เงินกู้เพื่อการพัฒนาอาชีพและลดรายจ่ายให้สมาชิกได้กู้ไม่เกิน 20,000 บาท ส่วนเงินกู้เพื่อบรรเทาเหตุฉุกเฉินและจำเป็นเร่งด่วนให้สมาชิกได้ไม่เกิน 3,000 บาท
3. เงินกู้ทุกประเภทให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเป็นผู้พิจารณาชี้ขาด
4. การชำระคืนเงินกู้ยืม ต้องส่งเงินคืนพร้อมด้วยดอกเบี้ย ภายในระยะเวลา 1 ปี โดยชำระเป็นรายเดือน

หมวดที่ 7

การจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี

1. เป็นเงินปันผลค่าหุ้น ในอัตราร้อยละ 10
2. เป็นเงินประกันความเสี่ยง ในอัตราร้อยละ 10
3. เป็นเงินเฉลี่ยคืนแก่ผู้กู้เป็นอัตราร้อยละ 5
4. เป็นเงินตอบแทนแก่คณะกรรมการกองทุนในอัตราร้อยละ 25
5. เป็นเงินทุนการศึกษาและการพัฒนาอาชีพของประชาชนในอัตราร้อยละ 10

6. เป็นเงินทุนเพื่อสมทบกองทุนในอัตราร้อยละ 10
7. เป็นทุนเพื่อสวัสดิการให้แก่สมาชิกในอัตราร้อยละ 10
  - จ่ายให้สมาชิกที่คลอดบุตรไม่เกินครอบครัวละ 500 บาท
  - จ่ายให้ครอบครัวสมาชิกที่เสียชีวิตไม่เกินครอบครัวละ 500 บาท
8. เป็นทุนเพื่อสาธารณประโยชน์ของหมู่บ้านในอัตราร้อยละ 10
9. อื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการเห็นสมควรในอัตราร้อยละ 10
  - ค่าถ่ายเอกสาร ค่ายานพาหนะ ค่าอบรม หรือประชุม

หมวดที่ 8

การทำบัญชีและตรวจสอบบัญชีกองทุน

คณะกรรมการจะต้องดำเนินการตรวจสอบการทำบัญชีทุก ๆ 3 เดือนและทุกรอบปี พร้อมทั้งแสดงบัญชี กำไร ขาดทุนและงบดุลในบัญชีล่วงหน้ามาภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวัน นับตั้งแต่วันสิ้นปีบัญชี และบัญชีเงินฝากออมทรัพย์ รายรับและรายจ่ายกองทุน สินทรัพย์และหนี้สินของกองทุน

3. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีส่วนสำคัญในการประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่าง ๆ เพื่อให้การดำเนินการตามนโยบายเร่งด่วนเป็นไปอย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 10 (8) แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จึงออกระเบียบไว้ ดังนี้

การประเมินความพร้อมในหมู่บ้านก่อนจัดตั้งกองทุนฯ โดยมีการมั่นใจว่าหมู่บ้านหนองบอน มีความพร้อมที่จะรับเงินสนับสนุนจัดสรรจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ซึ่งได้สรุปผลการประเมินความพร้อมแล้วจะเห็นได้ว่า

1. กระบวนการคัดเลือกคณะกรรมการเป็นไปตามระเบียบกองทุนฯ และวิธีการที่หมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนดไว้
2. คุณสมบัติของคณะกรรมการตามระเบียบกองทุนครบถ้วนถูกต้อง
3. คณะกรรมการกองทุนฯ มีความรู้ ประสบการณ์และความมั่นใจในการบริหารกองทุน
4. มีระเบียบ ข้อบังคับในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งถูกต้องเรียบร้อยแล้ว
5. มีสมาชิกไม่น้อยกว่าครึ่งหนึ่งของครัวเรือนในหมู่บ้าน มีส่วนในการจัดการกองทุนฯ โดยการร่วมประชุมในเรื่องต่าง ๆ ของกองทุนฯ อาทิ การร่างระเบียบ เป็นต้น

6. สมาชิกมีการปฏิบัติตามระเบียบครบถ้วนแล้ว
7. มีการเปิดบัญชีเงินฝากแล้วของกองทุนที่ธนาคารออมสิน สาขาสูงเนิน เลขที่บัญชี 06-4306-20-047943-5

ปัจจัยที่ช่วยให้สามารถตั้งกองทุนหมู่บ้านได้

สมาชิกหรือชาวบ้าน คณะกรรมการทุกคน รวมถึงบุคคลอื่น ๆ ภายนอกหมู่บ้านที่ให้การสนับสนุน เช่น พัฒนาการ คณะกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน เป็นต้น ทุกฝ่ายต่างร่วมมือร่วมแรง ร่วมใจ ช่วยกันระดมความคิด ช่วยเหลือในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านหนองบอนจนสำเร็จ ถือว่าเป็นความสามัคคีที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน ทุกฝ่ายต่างเห็นถึงผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก เสียสละเวลาส่วนตัว เพื่อมาช่วยจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านหนองบอนแห่งนี้ เป็นการมองการณ์ไกลของรัฐบาลชุดนี้ ที่ต้องการกระตุ้นเศรษฐกิจระดับรากฐานของประเทศ โดยการเริ่มต้นกระตุ้นที่ตัวชาวบ้านในหมู่บ้านให้เข้มแข็งทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม สามารถพึ่งพาตนเองได้ พัฒนาความสามารถและปัญหาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

คณะกรรมการ การได้มาซึ่งคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน มีจำนวนครัวเรือนเข้าร่วมการประชุมเพื่อกำหนดวิธีการคัดเลือกคณะกรรมการหมู่บ้านจำนวน 177 ครัวเรือน ซึ่งเป็นการเชิญชาวบ้านเข้ามาร่วมประชุม ในหมู่บ้านเสนอชื่อบุคคลที่สมควรเป็นคณะกรรมการ แล้วจึงยกมือสนับสนุนโดยการนับคะแนนเสียงข้างมาก เพื่อคัดเลือกคณะกรรมการจำนวน 11 คน คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านประกอบด้วย

ประธานกองทุนหมู่บ้าน

1. นายสำรวย นรารัตน์ อายุ 51 ปี การศึกษาระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ 4 ประกอบอาชีพ ทำนา ทำไร่ มีประสบการณ์เป็นคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน วัด โรงเรียน กลุ่มออมทรัพย์หมู่บ้าน

รองประธานกองทุนหมู่บ้าน

2. นายหุ้ง วินิจชัยภาค อายุ 44 ปี การศึกษาระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ 4 มีประสบการณ์เป็นคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน วัด โรงเรียน กลุ่มออมทรัพย์หมู่บ้าน

เลขานุการกองทุน

3. นางสมศรี มือสั้นเทียะ อายุ 32 ปี การศึกษาระดับมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3 ประกอบอาชีพ รับจ้าง มีประสบการณ์เป็นตัวแทนประชาคมหมู่บ้านสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์หมู่บ้าน

เหรัญญิกกองทุน

4. นายพงษ์ศักดิ์ ชินณรงค์ อายุ 42 ปี การศึกษาระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ 4 อาชีพ รับจ้าง มีประสบการณ์เป็นกรรมการหมู่บ้าน วัด โรงเรียน

กรรมการกองทุน

5. นายบัวทิพย์ สาระกลม อายุ 45 ปี การศึกษาระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ 4 มีประสบการณ์เป็นกรรมการหมู่บ้าน วัด โรงเรียน อาสาสมัครหมู่บ้านและ อนุบาล.

6. นายใหม่ กรดสูงเนิน อายุ 43 ปี การศึกษาระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ 4 อาชีพทำไร่ทำนา มีประสบการณ์เป็นกรรมการกองทุนหมู่บ้าน วัด โรงเรียน

7. นายฉวง โฉสูงเนิน อายุ 46 ปี การศึกษาระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ 4 อาชีพทำไร่ทำนา มีประสบการณ์เป็นกรรมการหมู่บ้าน วัด โรงเรียน

8. นางทองเจือ เจริญนาค อายุ 49 ปี การศึกษาระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ 4 อาชีพทำไร่ทำนา มีประสบการณ์เป็นประธานกลุ่มแม่บ้าน ประธานอาสาสมัครหมู่บ้าน ผู้ดูแลเงินสงเคราะห์หมู่บ้าน

9. นางชื่นชม ผุยสูงเนิน อายุ 42 ปี ระดับการศึกษาประถมศึกษาชั้นปีที่ 4 อาชีพทำไร่ทำนา มีประสบการณ์เป็นสมาชิกกลุ่มสตรีแม่บ้าน อาสาสมัครหมู่บ้าน กรรมการหมู่บ้าน วัด โรงเรียน

10. นางหอม เลื่อนสันเทียะ อายุ 30 ปี ระดับการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 6 อาชีพ รับจ้าง มีประสบการณ์เป็นกรรมการหมู่บ้าน

11. นางสาวสุทธิ มุ่งอุ้นกลาง อายุ 30 ปี ระดับการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 6 อาชีพ ทำไร่ทำนา มีประสบการณ์เป็นกรรมการหมู่บ้าน

3.1 แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุน

การขึ้นทะเบียนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง การประเมินความพร้อมของกองทุนและชุมชนเมืองจัดทำขึ้นเพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้ประเมินความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้านและชุมชนเมือง รวมทั้งให้ข้อมูลรายละเอียดตามเป็นจริงสำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติใช้ในการกำหนดนโยบายและแนวทางในการพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีความเจริญก้าวหน้าทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคม ดังมีขั้นตอนต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 จัดทำแบบคำขอขึ้นทะเบียนตามแบบ กทบช. 2 ซึ่งขอรับแบบ กทบช. 2 จากคณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอ

ขั้นตอนที่ 2 ยื่นแบบคำขอขึ้นทะเบียนกับธนาคารออมสินหรือธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร กรรมการที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด พร้อมเอกสารที่เกี่ยวข้อง คือ ระเบียบ ข้อบังคับของกองทุน

ขั้นตอนที่ 3 เปิดบัญชีกับธนาคารนั้น ๆ

3.2 การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหนองบอน

1. การกู้ยืมเงินแต่ละราย ผู้ค้ำประกันจะต้องเป็นสมาชิกของกองทุนฯ มีหลักทรัพย์ค้ำประกันหรือเป็นข้าราชการที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน สมาชิกที่ค้ำประกันสามารถค้ำประกันได้เพียงครั้งเดียว และห้ามคณะกรรมการกองทุนฯ ค้ำประกัน

2. อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ ร้อยละ 5 ต่อปี

3. การชำระเงินกู้ ต้องส่งคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยโดยให้ผ่อนชำระเงินภายในระยะเวลา 12 เดือน

4. หากผู้กู้ผิดสัญญาไม่นำเงินมาส่งคืนภายในกำหนด ผู้กู้จะต้องเสียดอกเบี้ยปรับวันละ 50 สตางค์ ต่อเงิน 100 บาท

5. ในการกู้เงินแต่ละครั้งจะกู้ได้ภายในวงเงินไม่เกิน 20,000 บาท หากประสงค์ที่จะกู้เงินเกินกว่าที่กำหนด ให้คณะกรรมการกองทุนส่งให้คณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอเป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาด

หลักเกณฑ์ในการพิจารณาเงินกู้ จะพิจารณาถึง

1. ความสามารถในการชำระเงิน
2. ความจำเป็นของผู้ขอกู้
3. ความเป็นไปได้ของโครงการที่เสนอมา

3.3 การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นโครงการที่มุ่งสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านได้รับการอนุมัติกองทุนแล้วเสร็จ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นำไปสู่ความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจของชุมชนอย่างยั่งยืน โดยการจัดสรรทุนการศึกษาแก่บัณฑิต ให้เข้าศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรการจัดการและการประเมินโครงการ ซึ่งเป็นหลักสูตรที่กำหนดการศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติจริงในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้เป็นกิจกรรมหลักของการศึกษา โดยเนื้อหาหลักสูตรจะมุ่งเน้นเกี่ยวกับการบริหารจัดการ การเงิน การบัญชี การจัดทำโครงการ การวิเคราะห์โครงการ การวิจัยและการประเมินโครงการ ออกแบบผลิตภัณฑ์ และการตลาด รวมถึงการเรียนรู้ชุมชน การประเมินผลและการพัฒนาชุมชนที่ใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือนำความรู้ ความสามารถในการวางแผนจัดการ โครงการและประยุกต์ความรู้สู่ท้องถิ่นอย่างเหมาะสม อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง ทั้งโครงการเพิ่มประสิทธิภาพของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองยังสามารถช่วยสร้างโอกาสสำหรับบัณฑิตที่ว่างงานจำนวน 74,881 คน มีงานทำ โดยเฉพาะบัณฑิตในชนบทที่ยังไม่มีงานทำ เป็นการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ให้มีศักยภาพเพิ่มขึ้น ทั้งข้อมูลของหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่เป็นระบบและมีข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ ประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สามารถพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืนรวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมแก่ประเทศในอนาคต

4. หลักการประเมินโครงการรูปแบบประเมินแบบชิพ โมเดล

อุดม จำรัสพันธุ์และคณะ ได้สรุป “แนวคิดและรูปแบบการประเมินชิพ สดฟิเฟิลบิม” ในหนังสือ ชูติวิชาการประเมินเพื่อการพัฒนา (2544 : 89-99) ดังนี้

“การประเมินเป็นกระบวนการของการระบุหรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการ รวมทั้งการดำเนินการ รวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์เพื่อนำเสนอ สำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ” โดยมีแนวความคิดพื้นฐาน คือ ขั้นตอนการประเมินสามารถจำแนกได้ 3 ขั้นตอน คือ

- ขั้นตอนที่ 1 กำหนดหรือระบุข้อมูลที่ต้องการ
- ขั้นตอนที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูลที่ต้องการ
- ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์และจัดการสารสนเทศในรูปแบบของสารนิพนธ์

ประเด็นที่ใช้ในการประเมินมี 4 ประเภท (CIPP MODEL)

1. การประเมินในสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation : C) เป็นการประเมินก่อนการดำเนินการ โครงการเพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผล ความจำเป็นที่ต้องดำเนินโครงการ ประเด็นปัญหาและความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ ซึ่งเป็นข้อมูลที่เป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจเพื่อการวางแผนกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการให้สอดคล้องกับแผนการดำเนินงาน

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation : I) เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของความพร้อมของทรัพยากร อาทิ จำนวนคน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งเทคโนโลยีและแผนการในการดำเนินการโครงการข้อมูลเหล่านี้จะถูกนำไปประกอบการตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้างของโครงการ

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินการ ที่จะใช้ข้อมูลในการพัฒนา จำนวนคน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งเทคโนโลยีและแผนการของการดำเนินโครงการ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติในอนาคต

4. การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation : P) เป็นการเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับวัตถุประสงค์ของโครงการ รวมทั้งพิจารณาในประเด็นของ ยุบ เลิก ขยายหรือปรับเปลี่ยนโครงการ เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจเพื่อทบทวนโครงการที่จะนำไปใช้ในโอกาสต่อไป

5. เอกสารอื่น ๆ

ภาวิช ทองโรจน์ (2545 : 15) กล่าวว่า ทบวงมหาวิทยาลัยได้จัดสรรงบประมาณประจำปี 2545 จำนวน 207 ล้านบาท ให้ที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทยดำเนินโครงการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและเศรษฐกิจฐานรากตามนโยบายของรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัยแบ่งเป็น 5 โครงการ คือ

1. โครงการสร้างเครือข่ายระหว่างมหาวิทยาลัยกับชุมชน 20 ล้านบาท
2. โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งและประสิทธิภาพการทำงานของชุมชนและสถาบันอุดมศึกษา 26 ล้านบาท
3. โครงการวิจัยและพัฒนาออกแบบข้อมูลและการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารของภาครัฐและประชาชน 35 ล้านบาท
4. โครงการวิจัยพัฒนาผลิตภัณฑ์ออกแบบบรรจุภัณฑ์ระบบต้นแบบและการถ่ายทอดเทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อเสริมสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจชุมชน 100 ล้านบาท
5. โครงการฝึกสร้างพื้นที่พู่ทักษะความรู้ของบัณฑิตและการทำงานกับชุมชน 26 ล้านบาท

บทที่ 3 วิธีดำเนินโครงการ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้เป็นการศึกษารายกรณี เฉพาะหมู่บ้านหนองบอน ตำบลนากลาง อำเภอสองเนิน จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งผู้ทำสารนิพนธ์ได้เข้าปฏิบัติงานตั้งแต่เดือนธันวาคม พ.ศ. 2544 ตามโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยมีวิธีการดำเนินการประเมินแบ่งได้ 6 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. วิธีการประเมินโครงการ
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ
4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิธีการประเมินโครงการ

1.1 รูปแบบของโครงการ

1.1.1 หลักการพื้นฐานของการประเมิน เป็นการประเมินตามรายงานสภาพจริงหรือที่เรียกว่า

“Authentic Evaluation”

1.1.2 การตัดสินคุณค่า ความเด่น ความด้อย ไม่ใช่เป้าหมายสำคัญของการประเมิน แต่อาจทำในเชิงชี้แนะสำหรับตัวบ่งชี้บางตัวเท่านั้น

1.1.3 การกำหนดหลักเกณฑ์สำหรับการตัดสินค่าของตัวบ่งชี้ จะไม่กระทำไว้ล่วงหน้า แต่จะทำการเก็บข้อมูลก่อน สำหรับตัวบ่งชี้ทุกตัวแล้วจึงค่อยพิจารณาว่าควรกำหนดเกณฑ์การตัดสินค่าสำหรับตัวบ่งชี้ตัวใดบ้าง แล้วจึงค่อยนำเสนอผลแต่เป็นการรายงานข้อมูลตามสภาพจริง

1.1.4 รูปแบบการประเมิน เป็นการประเมินเชิงระบบซึ่งตรงกับคำว่า “ซีพีพี โมเดล” (CIPP MODEL : Context – Input – Process – Product) แบบจำลองซีพีพี โมเดล ระบุจะประเมินในด้านต่าง ๆ ดังนี้ ตามแผนภูมิเชิงระบบที่กล่าวไว้แล้วในบทที่ 1)

1. การประเมินสภาวะ (Context Evaluation) เป็นการประเมินสภาพทั่วไปของชุมชนท้องถิ่น คำว่า “บริบท” หมายถึง สภาพแวดล้อมซึ่งอยู่รอบ ๆ หน่วยระบบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งบริบทหรือสภาพแวดล้อมเป็นปัจจัยหนึ่งที่ช่วยให้คาดการณ์ถึงผลการดำเนินโครงการ มีกิจกรรมดังนี้

1.1 เก็บข้อมูลบริบทชุมชนตามแบบรายงาน บร. 1 ซึ่งจะนำเสนอให้ทราบถึงประชากรในหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง

1.2 จัดเวทีชาวบ้านวิเคราะห์ข้อมูลชุมชน หากคนในอดีตที่ภูมิใจในปัจจุบัน ความไม่ฝันในอนาคตต่อไป (กระบวนการ AIC และ FSC) และสรุปศักยภาพจุดเด่น จุดด้อยของชาวชุมชนโดยใช้เวทีประชาชนจนได้ทำแผนแม่บทชุมชนหมู่บ้าน

กระบวนการ AIC คือ

A – Appreciation	คือ	เมื่อระบบมารวมตัวกันแล้ว ยอมรับความคิดเห็นของการระดมสมอง
I – Influence	คือ	การสร้างอิทธิพลในกลุ่มการวางแผนว่าในหมู่บ้านจะไปทางไหนได้อีก
C – Control	คือ	การดำเนินงานในโครงการให้สำเร็จของชาวบ้าน ช่วยกันกระบวนการ FSC คือ
F – Future	คือ	อนาคตตระการ
S – Search	คือ	การค้นหา
C - Conference	คือ	การประชุม

การเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน กำหนดให้ (บร. 2) โดยการสุ่มตัวอย่างร้อยละ 50 ของจำนวนครอบครัวที่มีอยู่ทั้งหมดในหมู่บ้าน วิชาศึกษาศาสตร์ โดยศึกษาเอกสาร โดยการใช้การสัมภาษณ์

2. การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) เป็นการประเมินปัจจัยนำเข้าทั้งปวงของหน่วยระบบการบริหารและของหน่วยระบบกิจการของผู้ดูแล เพื่อพิจารณาถึงความเหมาะสมกับความเพียงพอของสังคมและประชากรในการดำเนินโครงการประสบความสำเร็จหรือไม่ รวมตัวแปรที่ศึกษาและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1. นโยบายเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ศึกษาจากเอกสารของโครงการ

2.2 ระเบียบของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ศึกษาโดยการเก็บรวบรวมจากเอกสาร

2.3 ความเข้าใจในนโยบาย วัตถุประสงค์ ระเบียบของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เช่น ประชากรในหมู่บ้าน เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ชาวบ้าน

2.4 ศึกษาวิเคราะห์ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ศึกษาโดยเอกสาร ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินกระบวนการของทั้งสองหน่วยระบบ คือ หน่วยระบบบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน และหน่วยระบบกิจการของผู้กู้ เป็นการบันทึกสภาพเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน เพื่อไว้เป็นหลักฐานและค้นหาข้อบกพร่องของโครงการ เช่น ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง หากการบริหารกองทุนหมู่บ้านแห่งชาตินำเสนอแนะให้มีการปรับปรุงโครงการและองค์กรพร้อมบุคคลที่ได้กู้เงินไปทำทุนและยังเพิ่มศักยภาพและประสิทธิภาพของชาวบ้านได้เรียนรู้ร่วมกัน เช่น ตั้งวงเสวนา เวิร์กช็อปบ้านและประชาคมระหว่างกลุ่มหมู่บ้านและตำบล การศึกษาเรียนรู้กับประชาชนกับนักศึกษาไปพร้อม ๆ กัน ตัวแปรการศึกษาข้อมูล คือ

1. การสร้างกระบวนการเก็บข้อมูลของระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
2. ศึกษาการทำบัญชีกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้ความคิด เสนอแนะ การศึกษาเอกสารการทำบัญชี การสังเกตการทำบัญชีกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง คณะกรรมการทุกฝ่าย
3. ศึกษาองค์กรหรือบุคคลที่ได้รับเงินกู้จากกองทุนหมู่บ้าน เช่น การจดบันทึก การสังเกต การสัมภาษณ์ อาทิ การเงินที่ลงทุน การแก้ปัญหา การตลาด การผลิตและกำไร
4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลผลิตทั้งหมดที่เกิดขึ้นในหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำ ส่งเสริมผู้กู้และหน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละรายการ เช่น การจัดประชุม การสัมมนาในระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล เพื่อสรุปถึงผลของการประเมิน โครงการจัดการหมู่บ้านควรมีการปรับปรุงและแก้ไขบ้าง

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ประชากรทั้งหมดที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านหนองบอน หมู่ 4 ตำบลนากลาง อำเภอสองเนิน จังหวัดนครราชสีมา มีจำนวนครอบครัวอยู่ทั้งหมด 177 ครัวเรือน ปัจจุบันมีประชากรทั้งหมด 805 คน เป็นชาย 401 คน และหญิง 404 คน

พื้นที่/กรณีศึกษา พื้นที่ในการศึกษานั้นเป็นการเลือกพื้นที่ตามหน้าที่การปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสา ในเขตพื้นที่ของหมู่บ้านหนองบอน หมู่ที่ 4 ตำบลนากลาง อำเภอสองเนิน จังหวัดนครราชสีมา

การเลือกแหล่งข้อมูล

1. แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย จำนวนประชากรและพื้นที่หรืออาณาบริเวณของหมู่บ้านนั้นมีขนาดเล็ก ไม่ต้องใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างที่ซับซ้อนเหมือนกับหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่มีขนาดมากหรือน้อยที่มีพื้นที่ขนาดใหญ่ การสุ่มตัวอย่างจำนวนร้อยละ 50 จากจำนวนครอบครัว

177 ครั้วเรือน โดยการเลือกตัวแทนครอบครัวละ 1 คน จากตัวอย่างทั้งหมด 86 ครั้วเรือน โดยไม่กำหนดตัวชี้วัดลงไปด้วยว่า ตัวแทนของครอบครัวนั้นจะเป็นหญิงหรือชาย เป็นพ่อ แม่หรือลูก ของครอบครัวอย่างน้อยให้ได้ข้อเท็จจริงมากที่สุด โดยให้ร้อยละ 50 นี้แบ่งเป็น

- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านร้อยละ 10 ของครั้วเรือน
  - ชาวบ้านร้อยละ 40 เป็นจำนวนของชาวบ้านในหมู่บ้าน
2. แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ เป็นข้อมูลดิบที่ได้มีผู้รวบรวม ทำการศึกษาไว้แล้ว อาทิเช่น กชช. 2ค.

หรือ จปฐ. ของหมู่บ้าน ข่าวและบทความเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง หนังสือพิมพ์ต่าง ๆ ตำราหนังสือ เป็นต้น

3. ตัวแปรและตัวชี้วัดในการประเมินโครงการ

โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองโดยภาพรวมตามแนวคิดเชิงระบบ ประกอบด้วย 2 หน่วยระบบ คือ

1. หน่วยระบบ A หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้
2. หน่วยระบบ B หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย

ในการกำหนดตัวชี้วัดเพื่อที่จะประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจึงเป็นไปตามกรอบความคิดทฤษฎีที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ซึ่งได้รายการตัวชี้วัด ดังนี้

ตัวชี้วัดหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำ ส่งเสริมผู้กู้ ประกอบด้วยตัวชี้วัดจำนวน 4 หมวด คือ

1. ตัวชี้วัดบริบท (Context Indicator) ตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบ A นี้ คือ ตัวชี้วัดสภาพแวดล้อมภายนอกที่ไม่ได้อยู่ในการควบคุมของหน่วยระบบ A ซึ่งแบ่งได้ 2 ระดับ คือ

1.1 บริบทระดับประเทศ เป็นตัวชี้วัดสภาพแวดล้อมภายนอกแต่มีอิทธิพลต่อหน่วยระบบ A เช่น

- สภาพของดิน ป่าไม้ สภาพศิลปะ วัฒนธรรมท้องถิ่น
- ความยากจนของประเทศ
- นโยบายของการพัฒนาอุตสาหกรรมและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)
- ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ
- สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน

- ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน
- บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นและชนบท
- ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

1.2 บริบทระดับท้องถิ่น หรือตัวชี้วัดบริบทภายในท้องถิ่น เช่น

- ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- สภาพปัจจุบัน
- ด้านเศรษฐกิจทั้งหมดของหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- ด้านวัฒนธรรม
- ข้อมูลด้านอื่น ๆ เช่น ในแบบรายงาน (บร. 1)

2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A ประกอบไปด้วยตัวแปร ดังต่อไปนี้

- 2.1 นโยบายของรัฐบาลในด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น
- 2.2 เงินกองทุนหมู่บ้านละ 1 ล้านบาท
- 2.3 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 2.4 การสมัครของผู้กู้

3. ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ A ประกอบไปด้วยตัวแปร ดังต่อไปนี้

- 3.1 การคัดเลือกผู้กู้
- 3.2 การแนะนำ
- 3.3 การชำระหนี้สิน
- 3.4 การทำบัญชีและการช่วยหาตลาด

4. ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ A ประกอบไปด้วยตัวแปร ดังต่อไปนี้

- 4.1 ผลโดยตรง (Immediate Result) ได้แก่ ตัวแปร
  - 4.1.1 จำนวนผู้กู้เงิน
  - 4.1.2 ยอดเงินให้กู้
- 4.2 ผลกระทบโดยทางตรง (Direct Impact) ได้แก่ ตัวแปร
  - 4.2.1 จำนวนผู้กู้เงินได้
  - 4.2.2 จำนวนทุนสะสมของหมู่บ้าน
  - 4.2.3 การขยายกิจการของผู้กู้
  - 4.2.4 การเกิดกิจการใหม่ ๆ ขึ้นในท้องถิ่น

4.3 ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact) ได้แก่ ตัวแปร

- 4.3.1 กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพและความเข้มแข็ง
- 4.3.2 ท้องถิ่นมีเครือข่ายการเรียนรู้และการตลาด
- 4.3.3 ท้องถิ่นมีภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจ

ตัวชี้วัดหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้ดูแลราย ประกอบด้วยตัวชี้วัด 4 หมวด คือ

1. ตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบ B แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

1.1 ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศ คือ ตัวชี้วัดบริบทชนิดเดียวกันกับตัวชี้วัดระดับประเทศของหน่วยระบบ A

1.2 ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่น คือ เน้นตัวชี้วัดบริบทชนิดเดียวกันกับตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่นของหน่วยระบบ A

1.3 ตัวชี้วัดบริบทเฉพาะตัว ประกอบไปด้วยตัวแปร ดังต่อไปนี้

- 1.3.1 ความรู้ความสามารถของผู้ดูแลและครอบครัว
- 1.3.2 ทรัพย์สินของผู้ดูแลและญาติ
- 1.3.3 หนี้สินธนาคารของผู้ดูแล
- 1.3.4 หนี้สินนอกระบบของผู้ดูแล
- 1.3.5 อาชีพหลักของผู้ดูแล
- 1.3.6 รายได้ของครอบครัว
- 1.3.7 ประสบการณ์ในการดำเนินงาน

2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วยตัวแปร ดังต่อไปนี้

- 2.1 เงินที่กู้มาได้
- 2.2 เงินอื่น ๆ
- 2.3 สถานที่และวัตถุดิบ
- 2.4 เทคนิควิธีการทำงาน
- 2.5 กำลังการทำงาน

3. ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วยตัวแปร ดังต่อไปนี้

- 3.1 การทำกิจการถูกวิธี
- 3.2 การหาตลาดที่ดี
- 3.3 การหาวัตถุดิบที่ดี

3.4 การทำบัญชีกองทุน

3.5 การวิเคราะห์ประเมิน

4. ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ B แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

4.1 ผลโดยตรง (Immediate Result) ได้แก่

4.1.1 รายได้เป็นเงิน

4.1.2 ผู้ที่ได้รับผลผลิตสิ่งของ

4.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact) ได้แก่

4.2.1 ผู้ขยายกิจการ

4.2.2 ผู้ที่ได้ทำกิจการด้วยเทคนิควิธีการที่ดีขึ้นอันเนื่องมาจากการได้ศึกษา ค้นคว้า

ด้วยตนเอง

4.3 ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact) ได้แก่

4.3.1 ผู้มีการพึ่งตนเอง

4.3.2 ผู้ที่มีศักยภาพและมีความเข้มแข็งในกิจการของตนเองอย่างยั่งยืน

4.3.3 การกลับคืนถิ่นของประชาชน

กล่าวโดยสรุป ตัวชี้วัดการประเมินโครงการโดยภาพรวมของหน่วยระบบ A และหน่วยระบบ B นั้น มีความเชื่อมโยงต่อกัน เช่น ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A บางตัว ต้องพึ่งผลผลิตของหน่วยระบบ A และระบบ B ประสบความสำเร็จขึ้นอยู่กับผลผลิตที่ได้จากหน่วยการดำเนินการของผู้ที่ประสบความสำเร็จเงินที่ผู้กู้ชำระคืนในปัจจัยนำเข้าให้แก่หน่วยระบบ A ในกำหนดผลิตผลระบบ A B ภายใต้สิ่งแวดล้อมหน่วยบริบทประเมินโครงการเป็นการประเมินในเชิงระบบ (SYSTEM APPROACH)

4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ

เทคนิคในการเก็บข้อมูล คือ

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ลักษณะเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นการสัมภาษณ์และการสังเกตที่มีโครงการขึ้นอยู่กับคำถามและคำตอบที่ได้มีการกำหนดไว้ก่อนที่จะสัมภาษณ์ตามแบบรายงาน บร. ต่าง ๆ

2. การได้กำหนดเครื่องมือวิจัย แบบรายงาน บร. 1 – บร. 12 เป็นแบบรายงานมาตรฐานที่รัฐบาลเป็นผู้จัดทำขึ้น กำหนดดังนี้

แบบรายงาน บร. 1   แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน

แบบรายงาน บร. 2   แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน

แบบรายงาน บร. 3	แบบรายงานความรู้ ความเข้าใจ ทักษะชีวิตที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน
แบบรายงาน บร. 4	แบบรายงานการปฏิบัติรายเดือน
แบบรายงาน บร. 5	แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
แบบรายงาน บร. 6	แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
แบบรายงาน บร. 7	แบบรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนใน ทัศนะของประชาชน
แบบรายงาน บร. 8	โครงการเศรษฐกิจชุมชน หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์
แบบรายงาน บร. 9	แบบบันทึกการสัมภาษณ์
แบบรายงาน บร. 10	แบบสรุปบทเรียนชุมชนเมือง
แบบรายงาน บร. 11	แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี
แบบรายงาน บร. 12	การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน

แบบรายงานช่วยในการเก็บข้อมูล ซึ่งผู้ทำสารนิพนธ์จัดทำขึ้นเองเพื่อความสะดวกในการเก็บข้อมูล
ตลอดจนนำข้อมูลมาวิเคราะห์ อาทิ ตารางในข้อสรุปข้อมูลจากชาวบ้าน ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน
ตามแบบรายงาน บร. 2

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการ

1. เก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการโดยการสัมภาษณ์ชาวบ้านหนองบอนและประชาชนทั่วไป เพื่อเก็บ
ข้อมูลตามแบบรายงาน บร. ต่าง ๆ
2. โดยการสังเกตทั้งแบบมีส่วนร่วมและแบบไม่มีส่วนร่วมในการประชุมต่าง ๆ ชุมชนหมู่บ้าน
จัดทำข้อมูลทุกข้อมูมิเหล่านี้ใช้ประกอบการศึกษาวิจัย

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ทำสารนิพนธ์ได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามลักษณะของข้อมูล โดยนำข้อมูลทั้งทุกข้อมูมิและปฐมภูมิ
ที่ได้เก็บและรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีต่าง ๆ มาวิเคราะห์ร่วมกัน มีการนำหลักสถิติบางอย่างเข้ามาใช้ เช่น
ความถี่และร้อยละ สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลในแบบ บร. 2 ใช้การวิเคราะห์เชิงอธิบาย โดยให้เหตุผล
ประกอบเพื่อประเมินสถานการณ์กองทุนหมู่บ้านหนองบอน เกิดอะไรขึ้นบ้าง ส่งผลให้หมู่บ้านสามารถพึ่ง
พาตนเองได้มากน้อยเพียงใด ที่สำคัญขึ้นอยู่กับกองทุนหมู่บ้านจะมีแนวโน้มในอนาคตเป็นอย่างไร

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

ผลการติดตามและการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติประกอบด้วยการรายงานข้อมูลที่ได้ตามกรอบความคิดทฤษฎี ซิพป์ โมเดล (CIPP MODEL) ซึ่งเป็นรายงานโดยจะทำการวางแผนหลักการของแบบจำลองเชิงระบบดังกล่าวไว้ก่อน แล้วจะทำการการโดยการหาค่าที่เป็นผลลัพธ์เกิดขึ้นจริงจากวัตถุประสงค์ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน
2. ผลการประเมินโครงการ โดยภาพรวม
3. ผลการประมวลเทคนิควิธีการการธุรกิจของผู้กู้
4. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน

1.1 บริบทระดับประเทศ

1.1.1 ความยากจนของประเทศ พบว่าจำนวนประชาชนในประเทศมีปัญหาอยู่มากในความสามารถทางการสร้างงาน สร้างรายได้ให้กับตนเองในอดีตมากขึ้น

1.1.2 นโยบายการพัฒนาธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พบว่าหลังจากที่รัฐบาลมีการพัฒนาเกี่ยวกับธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในด้านของภาษีต่าง ๆ แล้ว ทำให้ทราบถึงแนวโน้มว่าผลผลิตหรือผลิตภัณฑ์ในระดับท้องถิ่นมีโอกาสที่จะก้าวหน้าไปเป็นธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมได้ โดยมีทางรัฐสนับสนุนตลอดไปเรื่อย ๆ เป็นโครงการเร่งด่วนของรัฐเข้ามาช่วยให้ประชาชนมีรายได้และสร้างรายได้ อีกทั้งเลี้ยงครอบครัวได้และเป็นอาชีพเสริมตลอดไปอีก

1.1.3 ภาวะของการขาดดุลการค้าของประเทศ พบว่า จากการได้มีการณรงค์ให้ใช้สินค้าไทย กินของไทย เทียวในประเทศไทย ทำให้มีการค้าขายของประเทศสามารถระดับประครองตัวอยู่รอดจนการขาดดุลการค้าน้อยขึ้นอีก ทำให้ค่าเงินบาทเริ่มแข็งตัวขึ้นเรื่อย ๆ

1.1.4 สภาพแวดล้อมในปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็ด้านการเมือง การปกครอง ด้านเศรษฐกิจ เพราะเป็นนโยบายของรัฐมีการพัฒนาแต่ละด้านได้เข้าถึงปัญหาที่เกิดขึ้นอยู่ในปัจจุบันนี้

1.1.5 ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน พบว่าการเงินยังคงคืออยู่แต่ก็สามารถนำมาหมุนเวียนเงินให้สถานภาพคล่องอยู่ได้ ทำให้ประชาชนระดับประครองตัวหรือยังชีพอยู่ไปตลอดไป

1.2 บริบทระดับท้องถิ่น เช่น สภาพภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ การเมือง สังคมและวัฒนธรรม ได้แก่

1.2.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน ว่ามีสภาพพื้นที่ ป่าไม้ ดิน คลองน้ำ อุดมสมบูรณ์ในการทำการเกษตรแบบต่าง ๆ

1.2.2 เศรษฐกิจปัจจุบัน การมีงานทำหรือการว่างงานของหมู่บ้านที่เกิดขึ้นอยู่ในปัจจุบันนี้

1.2.3 การเมือง มีการเพิ่มนโยบายตั้งโครงการต่าง ๆ เพื่อช่วยให้ชนบทท้องถิ่นยกระดับรายได้ของตนเองให้พอเพียงกับปัจจุบันนี้

1.2.4 สังคมและวัฒนธรรม จากการใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านแต่ละท้องถิ่นในการสร้างสรรงานในรูปแบบเฉพาะตัวของท้องถิ่นได้

ลักษณะประชากรของหมู่บ้านหนองบอน

หมู่บ้านหนองบอน หมู่ที่ 4 ตำบลนากลาง อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา มีจำนวนประชากร 805 คน กลุ่มอายุส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 18 ปี 1 วัน ถึง 50 ปีเต็ม

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามลักษณะของประชากร

ลักษณะของประชากร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	401	50
หญิง	404	50
2. อายุ		
1 วัน – 3 ปีเต็ม	28	3
3 ปี 1 วัน – 6 ปีเต็ม	23	2
6 ปี 1 วัน – 12 ปีเต็ม	80	10
12 ปี 1 วัน – 14 ปีเต็ม	40	5
14 ปี 1 วัน- 18 ปีเต็ม	50	6
18 ปี 1 วัน – 50 ปีเต็ม	512	64
50 ปี 1 วัน – 60 ปีเต็ม	30	4
60 ปี 1 วันขึ้นไป	42	5

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามลักษณะของประชากร (ต่อ)

ลักษณะของประชากร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
3. ระดับการศึกษา (นับจากที่กำลังศึกษาอยู่และที่จบการศึกษาแล้ว)		
ต่ำกว่าระดับประถมศึกษา	-	-
ระดับประถมศึกษาปีที่ 1 – 6	103	13
ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3	60	7
ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6 (สายสามัญ)	20	2
ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6 (สายอาชีพ)	93	12
ระดับอุดมศึกษา		
- ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส. 2 ปี)	92	11
- ปริญญาบัณฑิต (ปริญญาตรี 4 ปี)	2	0.24
- สูงกว่าปริญญาบัณฑิต	-	-
- ประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการกองทุนและการประเมินโครงการ	-	-
- ปริญญามหาบัณฑิต	-	-
4. อาชีพ		
เกษตรกร	67	38
รับราชการ	-	-
ค้าขาย	8	5
รับจ้าง	50	28
บริการ	2	1
อื่น ๆ ที่ไม่มีอาชีพ, รongาน	50	28

แหล่งน้ำของหมู่บ้านหนองบอน

แหล่งน้ำในหมู่บ้านหนองบอน ส่วนใหญ่เป็นแหล่งน้ำจากธรรมชาติ โดยสามารถจำแนกตามแหล่งน้ำและประโยชน์ใช้สอย ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนแหล่งน้ำและประโยชน์ใช้สอย จำแนกตามแหล่งน้ำ

แหล่งน้ำ	จำนวน	ประโยชน์ใช้สอย	
		ตลอดปี	ไม่ตลอดปี
คลอง	1		/
สระน้ำ	2	/	
บ่อบาดาล	5	/	
ฝายกั้นน้ำ	2	/	

2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยภาพรวม ดังนี้

2.1 ผลการประเมินหน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

2.1.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าหน่วยระบบ A

1. นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติจากการสัมภาษณ์และเปิดเวทีชาวบ้านในหมู่บ้านพบว่า ความเห็นหรือทัศนคติของประชาชนภายในหมู่บ้านที่มีต่อการเปิดโอกาสให้คนในท้องถิ่นที่ยากจนได้มีเงินในการลงทุน เพื่อการสร้างรายได้ การสร้างงาน มีความคิดเห็นว่าการมีนโยบายนี้ยังเป็นการเพิ่มภาระหนี้สินให้แก่ชาวบ้านหรือประเทศ

2. เงิน 1 ล้านบาท ได้มีการจัดสรรเงินได้อย่างทั่วถึงมือคนในท้องถิ่นจริง ได้มีการจัดระเบียบของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในเรื่องวงเงินที่ขอกู้ดังกล่าวได้อย่างเพียงพอกับการให้จำนวนผู้กู้ได้ยื่นกู้ไว้

3. คณะกรรมการหมู่บ้านหนองบอน ส่วนใหญ่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิและมีประสบการณ์ในการบริหารจัดการกองทุนและมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการลงมติเกี่ยวกับเรื่องการจัดประชุม นอกจากนี้ยังมีการเสียดสีในทั้งกำลังภายใน กำลังความคิด ตลอดจนทรัพย์สินในการร่วมทำกิจกรรมเกี่ยวกับกองทุน สำหรับด้านที่ถือว่าจัดอยู่ในขั้นที่จะปรับปรุงแก้ไข คือ การทำบัญชีของกองทุนหมู่บ้าน เพราะสืบเนื่องจากพื้นฐานด้านความรู้ของทางคณะกรรมการกองทุน การต่อเนื่องการทำบัญชีที่ซับซ้อนของกองทุนนี้ รายชื่อของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหนองบอน 11 คน คือ

ชื่อ – สกุล	ตำแหน่ง
1. นายสำรวย นรรัตน์	ประธาน
2. นายหยุ่ง วินิจนัยภาค	รองประธาน
3. นางสมศรี มือสันเทียะ	เลขานุการ
4. นายพงษ์ศักดิ์ ชินณรงค์	เหรัญญิก
5. นายบัวพันธ์ สาระกลม	กรรมการ
6. นายฉวง โฉสูงเนิน	กรรมการ
7. นางทองเจือ เชิงขุนทด	กรรมการ
8. นางชมชื่น ผุยสูงเนิน	กรรมการ
9. นางสัมฤทธิ์ มุ่งอู่กลาง	กรรมการ
10. นางหอม เลื่อนสูงเนิน	กรรมการ
11. นายใหม่ กรดสูงเนิน	กรรมการ

4. การชำระคืนเงินกู้ จากการประเมินตามสภาวะการณืที่เกิดขึ้นจริงของบ้านหนองบอน พบว่าสมาชิกส่วนใหญ่มีการชำระเงินกู้คืนจริง ก็สามารถชี้ให้เห็นว่าการชำระคืนเงินกู้คืนนั้นจะเป็นหลักฐานในการมองเห็นว่าอนาคตแนวโน้มในการได้เงินคืนมีมาก ทั้งนี้มีกรณีตัวอย่างของการผู้กู้กับผู้ค้าประกันว่าผู้กู้ได้กู้เงินไปแล้วเป็นเวลา 1 เดือน แต่ประสบปัญหาส่วนตัวระหว่างผู้กู้กับผู้ค้าประกัน จึงเกิดการยกเลิกการกู้คืน

2.1.2 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A

1. กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ของกองทุน พบว่ามีการคัดเลือกของผู้กู้ตรงตามระเบียบกองทุนนั้น ซึ่งคณะกรรมการกองทุนต้องมีความอดทน เสียดสี และเห็นประโยชน์ของกองทุนเป็นสำคัญ

2. กระบวนการทำบัญชีกองทุน พบว่าคณะกรรมการกองทุนยังไม่ค่อยเข้าใจในการทำบัญชีกองทุนถึงแม้จะมีการอบรมการทำบัญชีจากการอำเภอและของธนาคารก็ยังเป็นเรื่องที่ยากต่อการทำบัญชีความเข้าใจ ของการทำบัญชีเพราะทางคณะกรรมการขาดความรู้ทางด้านนี้มาก

3. การชำระหนี้ มีการชำระหนี้จากผู้กู้คืนแล้ว และผู้กู้รายเดิมก็ขอกู้ต่อโดยที่ระยะเวลาที่ช่วงของการกู้ไม่นานนักเท่าที่เห็นสมควร เป็นข้อบกพร่องของการที่อนุมัติปล่อยเงินกู้ของคณะกรรมการกองทุนอีกด้วย ในการชำระตรงเวลานั้นถือว่าถูกต้อง และคำนี้ถึงเห็นการณ์จริงว่าเป็นอย่างไรด้วย

4. การแนะนำวิธีการทำธุรกิจ พบว่ามีการแนะนำผู้กู้ให้ทำธุรกิจตามความถนัดของผู้กู้ กลุ่มกองทุนได้สิ่งที่มีแนวคิดทางธุรกิจใหม่ ๆ เช่น การทำ SMEs หรือหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ของชาวบ้านอีกด้วย

2.1.3 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้านคือ

1. ผลโดยตรง คือ ในด้านจำนวนตัวเลขที่เกี่ยวข้องกับเงินกองทุนหมู่บ้าน เป็นจำนวนตัวเลขที่เชื่อถือได้กับภาพรวมของเอกสารต่าง ๆ

2. ผลกระทบโดยตรง คือ การพบกับคณะกรรมการกองทุนยังไม่มียงบประมาณช่วยค่าอุปกรณ์ คณะกรรมการต้องเฉลี่ยเงินกันเพื่อใช้จ่ายเกี่ยวกับกองทุน ประกอบกับคณะกรรมการยังไม่มียทุนในการตอบแทน ยังขาดขวัญ กำลังใจในการทำงานอีกมา

3. ผลกระทบทางอ้อม คือ คณะกรรมการกองทุนหมดกำลังใจในการทำงานและทุ่มเทกับงานมากขึ้นกว่านี้ ในการติดตามเรื่องเงินคืนของกองทุน ผลกระทบ คือรัฐบาลในการดำเนินการชำระหนี้คืนของสมาชิกที่กู้ไปในการขาดบุคลากรในการสานต่อโครงการนี้ต่อไปของกองทุนหมู่บ้านได้

2.2 ผลการประเมินหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินงานกิจการของผู้กู้แต่ละราย

2.2.1 การประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบ B คือ ประสบการณ์ในการดำเนินกิจการของผู้กู้ จะมีอาชีพเดิมในการทำการเกษตรกรรมซึ่งสอดคล้องกับการที่ผู้กู้ไปประกอบอาชีพหรือกิจกรรมการกู้ ระบุไว้ในวัตถุประสงค์ที่ปรากฏในใบคำขอผู้ ได้ว่าเป็นการนำเงินไปใช้ในทางที่ผิดวัตถุประสงค์ เพราะสืบเนื่องจากประสบการณ์หรือความชำนาญ ทักษะอาชีพเดิมของผู้กู้ได้

2.2.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B คือ จำนวนเงินที่ได้จากการกู้กองทุน ส่วนมากเป็นเงินที่เพียงพอต่อการนำไปประกอบกิจกรรมมีส่วนที่ไม่เพียงพอต่อลักษณะกิจกรรมสำหรับหมู่บ้านหนองบอน ในส่วนของเงินผู้กู้นั้นไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้กู้ทำกิจกรรม ในการเปิดร้านขายของหรือเปิดการซ่อมรถ โดยสืบเนื่องจากการมีประสบการณ์ ความชำนาญและทักษะอาชีพนั้น ๆ ด้วย

2.2.3 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ B คือ การทำกิจการอย่างถูกวิธีของผู้กู้แต่ละราย ผู้กู้นั้นนำเงินที่นำไปดำเนินกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ตามความจริงทุกประการในการกู้

2.2.4 การประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B คือ

1. ผลโดยตรง พบว่าการมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการทำเกษตรกรรม สามารถเก็บเกี่ยวไว้สำหรับการบริโภคเองได้อีก เช่น การปลูกอ้อย ปลูกมันสำปะหลัง ปลูกข้าว เป็นต้น
2. ผลกระทบโดยตรง พบว่าผู้ภูนั้นยังมีปัญหาในการใช้ระยะเวลาในการคืนเงิน เพราะเป็นระยะเวลาสั้น และกิจการบางอย่างต้องใช้เวลาในการเก็บเกี่ยวผลผลิตนาน จึงส่งผลกระทบโดยตรงต่อผู้กู้
3. ผลกระทบทางอ้อม พบว่า เกิดการเป็นหนี้สินเพิ่มขึ้น

3. ผลการประมวลเทคนิควิธีการทำธุรกิจของผู้กู้

จากการประมวลเทคนิควิธีการทำอาชีพต่าง ๆ ของผู้กู้ในหมู่บ้าน คือ กลุ่มอาชีพทำการเกษตร จากการทำนา ทำไร่มันสำปะหลัง ทำไร้อ้อย ทำไร่ข้าวโพด เลี้ยงโค เลี้ยงสุกร

1. การใช้ปัจจัยนำเข้าที่ดี คือ คุณสมบัติของปริมาณที่พอเหมาะกับการมีเงินทุนดำเนินการอย่างเหมาะสมและบรรลุเป้าหมาย
2. การมีกระบวนการที่ดี คือ การวิเคราะห์ราคาในการเกษตรที่ตนนำไปกิจกรรมต่าง ๆ
3. การได้ผลผลิตที่ดีในด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่ เมล็ดพันธุ์ ปุ๋ย ราคาดี รายได้ดี ส่วนการซื้อขายการเลี้ยงสัตว์ สามารถติดตามสุขภาพของสัตว์เลี้ยงเพื่อการเกษตรนี้อยู่ในระดับที่ดี

4. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

4.1 การบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พบว่า

4.1.1 การเกิดกองทุน พบว่า การมีกองทุนเพิ่มขึ้นภายในหมู่บ้านที่มีวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการบรรเทาและแก้ไขปัญหาความยากจน ยังทำให้ทราบถึงทัศนคติที่มีต่อชาวบ้านและสมาชิกของกองทุนว่าตรงกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

4.1.2 การมีระบบบริหารกองทุน พบว่า คณะกรรมการกองทุนและสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนแห่งชาติ แต่ละฝ่ายมีความเข้าใจและรับผิดชอบต่อหน้าที่การเงินที่ต่างฝ่ายต่างต้องบริหารเป็นอย่างดีของคณะกรรมการทุกคนด้วย

4.1.3 การเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง พบว่า ได้รับความรู้เกี่ยวกับเรื่องการพึ่งพาตนเอง มีความรู้ความเข้าใจในการนำหลักการพึ่งตนเองไปใช้ในการบริหารกองทุนและการประกอบอาชีพได้

4.1.4 การสร้างเสริมภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจ พบว่า ภูมิคุ้มกันเศรษฐกิจและสังคมรวมถึงศักยภาพและแนวโน้มที่จะไม่ตกเป็นเหยื่อ หรือเป็นทาสทางเศรษฐกิจและสังคมแก่นายทุน หรือ

ผู้ปองร้ายจากภัยธรรมชาติที่อาจจะเกิดมาในอนาคต เช่น ทางรัฐบาลให้เงินกู้จากสมาชิก เก็บดอกเบี้ย การประกอบอาชีพโดยการพึ่งเทคโนโลยีใหม่ ๆ ในการประกอบอาชีพหรือการบริโภคในตลาดที่แน่นอน

4.1.5 การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็งของชาวบ้านท้องถิ่น เช่น การมีบทบาทเดิมหรือการมีศักยภาพมากน้อยเพียงใด เช่น ด้านการเงิน ทรัพยากร ป่าไม้ต่าง ๆ (ดิน ป่าไม้ หนองน้ำ ประชากร ถนน ไฟฟ้าและอื่น ๆ) ในแบบรายงาน บร. 1

4.1.6 มีความเข้มแข็งในการทำกิจกรรมของผู้กู้ เช่น การเกษตรกรรม การค้าขาย การบริการในชุมชน อุตสาหกรรมในครัวเรือน การลดรายจ่าย การพัฒนาอาชีพ (รายละเอียดตามแบบรายงาน บร. 4)

4.2 ปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์ (1-6) ข้างต้น

4.2.1 ปัจจัยด้านบวกที่ส่งเสริมด้านการดำเนินงานของกองทุน การมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุน แต่เดิมในหมู่บ้านมีเงินสะสมในหมู่บ้าน มีองค์กรต่าง ๆ ในชุมชน เช่น การจัดตั้งกลุ่มแม่บ้านหรือกลุ่ม อสม. กลุ่มปู้ย หรือ โครงการช่วยชาวบ้านในการจัดสรรจำหน่ายปุ๋ยใส่มันสำปะหลัง นาข้าว เป็นต้น

4.2.2 ปัจจัยด้านลบที่ขัดขวางด้านการดำเนินงานของกองทุน คือ

1. การไม่สนับสนุนและไม่เห็นด้วยของชาวบ้านในการจัดตั้งกองทุน
2. ความไม่พึงพอใจในการตัดสินใจกู้เงิน
3. ไม่มีเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยกลับคืนกองทุน ผู้กู้จำนวนหนึ่งไม่ชำระเงินกู้

พร้อมดอกเบี้ยคืนแก่กองทุน

4.2.3 การเกิดองค์กรเครือข่ายของการเรียนรู้

1. มีเครือข่ายขององค์กรย่อยภายในชุมชน คือ มีองค์กรผู้ประกอบการกลุ่มอาชีพเดียวกันเสริมในแบบรายงาน บร. 1

2. มีองค์กรแหล่งข้อมูลความรู้เสริมการประกอบอาชีพและดำเนินการและดำเนินชีวิตในชุมชน คือ มีหน่วยองค์กรมาให้ความรู้การประกอบอาชีพ

3. มีองค์กรภายนอกชุมชนที่เชื่อมโยงกับองค์กรภายในชุมชน คือ มีการจัดตั้งโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ มีการจำหน่ายสินค้าของตำบลหรือหมู่บ้านอื่น ๆ

4.2.4 การค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน ความเข้มแข็งของชุมชนที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กำหนดลักษณะของค่าบนตัวแปรในแบบรายงาน บร. 2 เช่น

1. มีความสามัคคี
2. มีความซื่อสัตย์
3. ยกย่องคนที่ดี

4. มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
5. มีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติม
6. มีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้
7. ครอบครัวในชุมชนมีความอบอุ่น
8. มีการรวมตัวกันตั้งกลุ่มองค์กร
9. มีการประชุมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิก
10. มีการช่วยเหลือสตรี เด็กและกลุ่มผู้ด้อยโอกาส
11. มีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม
12. มีแผนงานชุมชนโดยสมาชิก

4.2.5 ความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนคติของประชาชนในท้องถิ่นในพื้นที่ซึ่ง

บัณฑิตรับผิดชอบ ความเข้มแข็งพบว่าในหมู่บ้านหนองบอนมีความสามัคคีกัน มีความซื่อสัตย์ มีการยกย่องคนดี การช่วยเหลือกัน มีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติม มีอาชีพสามารถเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ ครอบครัวได้รับความอบอุ่น ภายในหมู่บ้านในที่ประชุมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มผู้ด้อยโอกาส

บทที่ 5

สรุป อภิปรายและข้อเสนอแนะ

1. สรุปและการอภิปราย

1.1 วัตถุประสงค์การประเมินโครงการ

1.1.1 ก่อให้เกิดและการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน สมาชิกในหมู่บ้านหนองบอน ได้มีความรู้ ทักษะศรัทธาพรหมของการสนับสนุนการมีกองทุนหมู่บ้านละ 1 ล้านบาท ส่วนการบริหารจัดการกองทุนเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการกองทุนได้ร่วมกันปฏิบัติหน้าที่อย่างมีระบบ มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติหน้าที่ ไม่หยุดนิ่งถึงแม้จะเกิดอุปสรรคและความไม่เข้าใจในการดำเนินงานมากเท่าที่ควร

1.1.2 ก่อให้เกิดการนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาแสดงได้อย่างเต็มที่ในรูปแบบการผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เพราะมีเงินทุนได้จากกองทุนหมู่บ้านมาช่วยเป็นเงินลงทุนเริ่มแรกได้

1.1.3 ได้ทราบถึงตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนที่เกิดขึ้นจริงภายในหมู่บ้าน กล่าวคือชาวบ้านในหมู่บ้านนี้มีเจตคติ มีจิตสำนึกการปฏิบัติให้ถูกต้อง ด้านกฎหมาย ด้านจริยธรรมมากกว่านี้อีก

1.1.4 เกิดเครือข่ายการเรียนรู้และมีความสัมพันธ์ระหว่างชาวบ้านกับหน่วยงานราชการมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการขอความร่วมมือในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ชาวบ้านทุกคนให้ความร่วมมือกันอย่างเต็มที่และมากขึ้น ในขณะที่เดียวกันทางส่วนราชการหากต้องการความช่วยเหลือจากชาวบ้านก็ช่วยกันอย่างเต็มที่เช่นเดียวกันในรูปแบบต่าง ๆ ของเงินทุนหรือวัสดุอื่น ๆ

1.1.5 ปัจจัยด้านบวกหรือด้านลบที่ส่งเสริมหรือขัดขวางต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ คือ

- ปัจจัยด้านบวก ทุกฝ่ายให้ความสนใจในการสนับสนุนการมีกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

- ปัจจัยด้านลบ คนในหมู่บ้านยังมีการเป็นลูกหนี้ของนายทุนและแหล่งเงินทุนต่าง ๆ อยู่ จึงเป็นการมีแนวโน้มในการชำระหนี้เงินทุนหมู่บ้าน บ่งบอกให้เห็นชัดเจนว่าเป็นอุปสรรคต่อการตั้งกองทุนหมู่บ้านต่อไปอีกในอนาคตได้อีก

1.2 วิธีการดำเนินงานของกองทุน

1.2.1 ศึกษาเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1.2.2 ศึกษาการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านหนองบอน

1.2.3 เก็บรวบรวมข้อมูล

1.2.4 วิเคราะห์ข้อมูล

1.2.5 จัดทำสารนิพนธ์ของการประเมินโครงการ

ผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านหนองบอน

1. การทำระบบการบริหารจัดการกองทุนของกลุ่มผู้กู้เงินพบว่า คณะกรรมการกองทุนได้มีการคัดเลือกและอนุมัติเงินกู้ให้กับผู้กู้โดยยึดระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติเป็นหลัก มีการรวบรวมเงินสะสมในบัญชีสะสม (บัญชี 2) นั่นคือ เงินฝากสัจจะ เงินค่าหุ้น เงินดอกเบี้ยฝากธนาคาร ดอกเบี้ยที่ผู้กู้นำมาชำระคืน นอกจากนั้นก่อให้เกิดชื่อเสียงภายในหมู่บ้าน การเอาใจใส่การทำงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหนองบอนด้วย

2. หน่วยระบบการดำเนินงานกิจกรรมผู้กู้แต่ละราย พบว่า ผู้กู้นั้นใช้ตรงตามวัตถุประสงค์และเกิดขึ้นตลอดจนมีทักษะ ความชำนาญของชาวบ้านในหมู่บ้าน มีการจ้างงานเพื่อการกระจายรายได้ให้กับเยาวชน

2. การอภิปรายผล

2.1 กระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและคณะกรรมการ มีความเข้มแข็งและปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ ถึงแม้จะจบการศึกษาไม่สูงนัก ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการทำงานเกี่ยวกับความเข้าใจในการทำบัญชีหมู่บ้าน สำหรับผู้กู้ก็มีทั้งส่วนที่นำเงินไปใช้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ระบุไว้จริงและนำไปหมุนเวียนเพื่อชำระหนี้เดิม

2.2 ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวกและด้านลบ

2.2.1 ปัจจัยด้านบวก ประสบการณ์ส่วนตัวของคนในชุมชน เช่น เป็นคนที่มีประสบการณ์ล้มเหลวมาก่อนจึงนำมาเป็นบทเรียนให้แก่คนอื่นในหมู่บ้าน ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ร่วมกัน และรวบรวมเป็นกลุ่มการประกอบอาชีพ การมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุน การมีกองทุนเดิมของหมู่บ้าน การมีกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ในชุมชนและจำนวนเงินสะสมในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2.2.2 ปัจจัยด้านลบ คนในชุมชนยังมีสภาพเป็นลูกหนี้ของธนาคารและนายทุนในอัตราดอกเบี้ยค่อนข้างสูง ทำให้ขาดเงินทุนหมุนเวียน เพราะเงินส่วนหนึ่งต้องนำไปชำระหนี้เดิม ทำให้ไม่สามารถระดมทุนให้เติบโตได้ในระยะเวลาอันสั้น การไม่สนับสนุนในการจัดตั้งกองทุน ความไม่พึงพอใจในการจัดตั้งกองทุนและไม่มีเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยคืนแก่กองทุน

2.3 การเกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้ จากการปฏิบัติงานภาคสนามของผู้ทำวิจัย พบว่าหมู่บ้านหนองบอน มีการสร้างเครือข่ายภายในชุมชน ได้แก่ สมาชิกผู้ประกอบอาชีพการเกษตรกรรม การค้าขาย องค์กรแห่งการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพและความแข็งแกร่งในการดำเนินงานโครงการ ตลอดจนการสร้างเครือข่ายกับองค์กรภายนอกชุมชน

2.4 ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนพื้นที่เป้าหมาย คนในชุมชนรู้หน้าที่ของตนเอง กระบวนการสื่อสาร หรือความเข้าใจแบบไม่เป็นทางการที่มีประสิทธิภาพการอยู่ในชุมชนอย่างมีสันติ เป็นการเขียนตัวชี้วัดในการเปรียบเทียบกับแบบรายงาน บร. 2 และ บร. 7

2.5 ผลโดยตรงและผลกระทบต่าง ๆ

2.5.1 ผลโดยตรง เมื่อเวลาผ่านไประยะหนึ่ง สมาชิกที่ผู้กู้ไปดำเนินการสามารถก่อให้เกิดรายได้และสามารถนำเงินส่งคืนกองทุนทั้งเงินต้นและดอกเบี้ย ทำให้กองทุนเติบโตขึ้น

2.5.2 ผลกระทบโดยอ้อม วิถีชีวิตคนในชุมชนเปลี่ยนแปลงไปในทางที่พึงประสงค์ ก่อให้เกิดสันติสุขในชุมชนเมืองแห่งชาติ

3. ข้อเสนอแนะต่าง ๆ

3.1 ข้อเสนอแนะการปรับปรุง แก้ไข ระเบียบ ข้อบังคับกองทุน เป็นการพบประเด็นที่ควรเสนอแนะให้มีการแก้ไข เกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุน ดังต่อไปนี้

1. ควรมีการยืดระยะเวลาในการชำระหนี้กับกิจการที่ต้องใช้เวลารอผลผลิตค่อนข้างนาน
2. การจัดระเบียบเงื่อนไขการกู้ครั้งต่อไปของผู้กู้รายเดิม ควรที่จะมีรอบระยะเวลาพอสมควร เพื่อมิให้เกิดผลกระทบต่อผู้กู้รายอื่น

3.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุน

1. ควรมีการให้นักเรียนหรือนักศึกษาที่มีความรู้ความสามารถด้านการทำบัญชีมาช่วยชี้แนะหรือแนะนำเกี่ยวกับการทำบัญชีของกองทุนหมู่บ้านให้แก่คณะกรรมการกองทุน เพื่อก่อให้เกิดทักษะและความชำนาญ
2. ควรจะติดต่อหน่วยงานราชการเพื่อตรวจสอบภายในกองทุนหมู่บ้านถึงปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

3.3 ข้อเสนอแนะการนำเงินกู้ไปพัฒนากิจการประกอบอาชีพของสมาชิก

การนำเงินกู้ไปประกอบอาชีพเดิมของผู้กู้ที่เคยมีประสบการณ์มาแล้ว จะส่งผลให้เกิดการพัฒนาและประสบผลสำเร็จของงานที่ดีที่สุด

บรรณานุกรม

- กรมการพัฒนาชุมชน. 2542. **การเสริมความเข้มแข็งเพื่อเผชิญปัญหาวิกฤตฉบับชุมชน**. กรุงเทพฯ :
บพิธการพิมพ์.
- กรมการปกครอง. **คู่มือการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.)**. 2539. กรุงเทพฯ :
กรมการปกครอง
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. 2544. **ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สหพัฒนาการพิมพ์.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. 2544. **ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ฉบับที่ 2**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ :
สหพัฒนาการพิมพ์.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. 2544. **คู่มือสำหรับประชาชนเพื่อการเตรียมจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- คณะกรรมการอำนวยการงานพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชนบท (พชช.). 2544. **แบบประมวลผลและเทียบเป้าหมาย ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐานของครอบครัว รายหมู่บ้าน (จปฐ.2)**. กรุงเทพฯ :
เพิ่มเสริมกิจ.
- คณะกรรมการอำนวยการงานพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชนบท (พชช.). 2544. **ข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช.2ด.)** กรุงเทพฯ : เพิ่มเสริมกิจ.
- ทบวงมหาวิทยาลัย. 2545. **ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ชุดวิชาการวิจัยชุมชน สำนักงานมาตรฐานการศึกษา สำนักงานมาตรฐานอุดมศึกษา**. กรุงเทพฯ : ทบวงมหาวิทยาลัย.
- พระครูพิศาลธรรมกิจ (พรหม ธรรมโชโต น.ธ. เอก). 2539. **อนุสรณ์สมโภชน์**. ม.ป.ท.
- บุญธรรม กิจปริตบิสสุทธิ์. 2533. **การวิจัย การจัดการและประเมินผล**. ศรีอนันต์ : กรุงเทพฯ.
- อุดม จำรัสพันธ์และคณะ. 2525. **ชุดวิชาการประเมินเพื่อการพัฒนา**. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด
ทัศนทองการพิมพ์.